

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 10.

V Ljubljani, 9. sušca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vseblina: Panika v cerkvi. — Naš denarni zavod. — Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca. — Kršenje zakonov v Istri. — Iz naše organizacije — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Panika v cerkvi.

Dne 2. februarja letos se je zgodila v cerkvi v Lerchenfeldu na Dunaju grozna nesreča.

Popoldan ob 4. uri je bila tam pridiga za otroke. Duhovniki so razdali tiskana vabila in kateheti ter nune so privedli veliko množico otrok. Pridiga je bila taka, da je silno delovala na živce poslušalcev. Mnogo otrok si je želelo, da bi kmalu prišli iz mračne cerkve na svobodo. Ravno ko so ljudje poklekovali za blagoslov, se je zgrudilo devet-najstletno dekle, ki je klečalo blizu oltarja, na tla in začel jo je lomiti krč. Ljudstvo se je ustrašilo. Nastala je silna razburjenost. Pomirjevalne besede niso nič izdale. Slišati je bilo vse mogoče klice: »Stekel pes! — Ogenj! — Pomoč!« Nekateri so bili kakor v religiozni blaznosti, pa so kričali: »Hudič! Satan! Gospod, usmili se! Ven! Ven!« Vse je začelo tiščati ven. Odprta so bila samo ena vrata, dasi-ravno ima cerkev pet izhodov. Nastala je grozna panika, boj za pot, mnogo ljudi je padlo na tla, drugi so jih pohodili. Morali so poklicati reševalno družbo, in kmalu se je zvedelo, da je bil en otrok mrtev, štirje otroci so bili na smrt poškodovani, 36 otrok pa je dobilo težke poškodbe. Tako grozno se je končala ta pridiga za otroke.

Tedaj se je ves civilizirani svet zgražal nad malomarnostjo cerkvenih faktorjev, ki so povzročili tu opisano nesrečo s tem, da niso dovolj poskrbeli za varnost skupaj nagnane šolske mladine.

Naravnost nedopustno je nadalje od dunajskega mestnega magistrata, ker ni prisilil dotičnih cerkvenih faktorjev, da bi preskrbeli za zadostno varnost one mladine, ki jo je le-ta takorekoč nagnal v cerkev. C. kr. okr. šol. svet dunajski je namreč izdal na neko prošnjo »Društva katoliških učiteljic in odgojiteljic v Avstriji« sledeči odlok:

Bezirksschulrat der k. k. Reichshaupt- u. Residenzstadt Wien. Z. 1506 ex 1905. Fastenpredigten für schulpflichtige Kinder.

Wien am 21. März 1905. An sämtliche Schulleitungen.

Der Bezirksschulrat der Stadt Wien hat das vom f. e. Ordinateur empfohlene Ansuchen des Vereines »Katholischer

Lehrerinnen und Erzieherinnen in Österreich«, dahingehend Schulkinder, welche sich hiezu freiwillig melden, die hiezu allerdings angeregt werden können, auf die jedoch in dieser Richtung ein Zwang nicht ausgeübt werden darf, zur Anhörung von eigenen Kinder-Fastenpredigten von solchen Lehrpersonen führen zu lassen, die sich zur Begleitung und Überwachung dieser Kinder freiwillig erbieten, genehmigend zur Kenntnis genommen. — Hievon wird die Schulleitung behufs Verständigung der Lehrpersonen in Kenntnis gesetzt.

Vom Bezirksschulrate der Stadt Wien.

Der Vorsitzende-Stellvertreter: Gugler.

Naj se nam ne ugovarja, da ta odlok ni nikakor bil izdan za to, da primora posamezne otroke k obisku takih pridig. Kdor pozna nasilnost in brezsrčnost naših katehetov, kadar gre za njih namene, ta pač ve, s kakimi sredstvi delujejo le-ti namestniki božji, da prisilijo šolarje k posameznim duhovnim vajam. Gorje onemu šolarju ali oni šolarici, ki ne gre v cerkev, kadar se zljubi gosp. katehetu.

Palica, zapor in obligatna „5“ v izpričevalu — to je še najmanjša kazen, ki zadene renitentne otroke. — O tem bi ravno slovensko učiteljstvo lahko napisalo cele folijante.

In kako razvpijejo one učitelje, ki se protivijo ustreči raznim prenapetim fanatikom ravno glede neplodne parade šolske mladine pri raznih cerkvenih opravilih! Za zgled nam bodi ravnokar končana časniška polemika zaradi verskih vaj med tržaško »Edinostjo« in ljubljanskim »Slovenec«.

»Edinost« je — kolikor velevala časniška dolžnost — priobčila le na kratko ono, kar so navedli tržaški učitelji proti skupnim pohodom nedeljskih maš, češ, kaki nevarnosti so izročeni otroci ravno pri takih skupnih pohodih cerkvenih opravil.

»Slovenec« se je razkoračil na široko in psoval »Edinost« prav po svoje.* V podkrepilo svojega prava je objavil nekak poziv, ki ga je podpisalo (!!) menda 146 hišnih gospodarjev. Te podpise so pa dobili ravnotako, kakor nabirajo sedaj podpise zoper novo strašilo, zoper — civilni

*) To čaka sedaj nas.

zakon. — To so namreč podpisi štirinajstletnih deklic in dečkov.

Dotični klasični »protest« se glasi:

Slavno c. kr. namestništvo

v Trstu.

Podpisani starši, davkoplačevalci itd. v Sv. Križu pri Trstu so z veliko žalostjo doznali, da so gg. učitelji tržaškega mesta na svojem shodu napadali vero in krščansko naše prepričanje in celo zasramovali najsvetejše naše verske svetinje.

Podpisani starši s tem javno izjavijo, da protestirajo proti takemu postopanju učiteljstva in si usojajo povedati, da so otroci naši in da je proti naši vesti, ako pošiljamo otroke v šolo k brezverskemu učitelju.

Po državnem zakonu mora se mladina vzgojiti »v nравоverskem duhu«. Učitelj pa, kateri je proti Bogu, sv. veri, cerkvi, ne bo in ne more nikoli naših otrok podučevati »nравоverski«. Nam staršem ne zadostuje, ako učitelji učijo naše otroke pisati, brati in računati, ampak mi zahtevamo, da se naše otroke vzgoji za poštene kristjane in državljane.

Ker dobro vemo, da človek brez vere postane žival, protestiramo, da bi od nas plačani učitelji govorili ali delali proti veri.

Ker moramo mi s svojimi težko zasluženimi denarji plačevati učitelje, imamo pravico zahtevati, da se nam da poštene krščanske učitelje. Takih, ki nimajo vere in celo žaliyo našo vero, ne maramo.

Mi podpisani smo kristjani, kristjani so bili naši očetje in mi hočemo imeti, da bodo kristjani tudi naši otroci. — K učitelju, kateri naše versko prepričanje zasramuje, nismo dolžni pošiljati svojih otrok v šolo.

Radi vsega tega podpisani odločno zahtevajo:

1. Da učitelji vzgoje naše otroke v »nравоverskem duhu«.
2. Da učitelji pustijo vero in cerkev pri miru.
3. Da se učitelji udeležijo šolskih svetih maš in nadzorujejo otroke.
4. Da se gg. učiteljem od kompetentne oblasti da vedeti, da je oče gospodar svojega otroka, ne pa brezverski učitelj.

Sv. Križ, na Božič 1905.

Priobčili smo ga v trajen spomin klerikalne nadutosti, ošabnosti in ignorance.

Pobožni ljudje se iz one grozne nesreče na Dunaju lahko pouče, da je hotel sam Bog pokazati svojim »vernim služabnikom«, da naj nikdar ne zlorablajo njegovega imena. Prst božji!

Katehet ima dovolj časa in prilike, da poučuje mladino in jo pomaga učitelju vzgajati versko nраво, kakor to hoče § 1. drž. šol. zakona. A katehet mora izpolnovati svojo dolžnost in ne sme zanemarjati ali celo opuščati verouka, kakor se to večkrat in zlasti ob volitvah prevečkrat zgodi.

Slovenskim staršem pa toplo polagamo na srce, da naj puščajo svoje otroke le tedaj v cerkev k skupnim duhovnim vajam, ako jim poklicani faktorji garantujejo, da je preiskrbljeno v vsakem oziru za telesno varnost njih ljubljencev.

To je najmanje, kar smejo in tudi morajo zahtevati starši, da je poskrbljeno z vso vestnostjo in natančnostjo za telesno varnost njih otrok povsod, koder se zbirajo, pa bodi to potem v šoli ali v cerkvi ali kjerkoli. Taka zahteva je

toliko bolj opravičena, ako se otroci silijo in tirajo k takim shodom, ki imajo ves drug namen, kakor da ga zapazi slepo oko.

Tiste pa, ki provzročajo take in enake nesreče, bi bilo treba eksemplarično kaznovati, da bi jih enkrat za vselej minilo veselje, tirati nedolžno mladino v gotovo pogubo!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca svečna 1906 K 35.171-73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kakšna bo učiteljska pasivna re- zistenca?

(Dalje.)

4. Svoje bede smo krivi tudi sami.

Samenu sebi očitati slabosti, napake in krivde ni baš navadna stvar. Samega sebe spoznati je najtežje, ker je samoljubje ona sila, ki človeka odvrča od tega. Vendar ne smemo kot odgojitelji posnemati v tem našega klerikalizma. On noče vedeti in slišati o sebi nič slabega ali napačnega, zato je zabredel tako globoko. On zagovarja vsako slabost, pregreho in tudi največje lopovstvo svoje stranke, čeprav to bije verskim resnicam naravnost v obraz. On je največji sovražnik resnice, pravice, značajnosti in s tem tudi samega sebe. Odgojitelj mora biti nepristranski, pobijati mora napake, pregrehe in slabosti kateregakoli, če je to komu drago ali pa ne. Sam mora pa biti mož na svojem mestu, drugače je vse delo zaman. Bodimo torej pravični, denimo roko na srce in recimo: »Tudi mi smo krivi svoje bede, hoté ali nehoté, vedoma ali nevedoma, po lastni krivdi ali po krivdi drugih, ki je nismo znali pravočasno zavriniti!«

Učiteljstvo je sedaj izborno organizovano, to je vse res; resnica je pa tudi, da nas je zedinila — le sila. Priznati mora vsakdo, da smo se šele v najnovejšem času jeli krepko gibati; zedinila nas je lakota in klerikalna ošabnost. Predolgo časa smo spali tudi mi spanje pravičnega; predolgo časa smo le prosili, a ničesar dobili; predolgo smo imeli za upanje v človekoljubje, ker nismo še dobro poznali svojih prijateljev in sovražnikov. S tem smo jako veliko izgubili; ako bi nastopili v tem smislu, kakor v najnovejši dobi, pred 20 leti, gotovo ne bi bila naša usoda takšna, kakršna je danes. Današnji svet je že tak, da ima gluha ušesa za prošnje, otrplo srce za človekoljubje in nobenega smisla o važnosti in trpljenju ubogega trpina-delavca, bodi ta potem navaden težak ali delavec na polju prosvete. Le sila, odpor ali celo upor odpre tem ljudem oči, da začnejo misliti, kako bi sanirali tak neznosni položaj. Tako se je godilo do sedaj tudi z nami. Dokler smo prosili, nas ni slišal nihče — norca so se delali iz nas. Ko smo pa jeli ostro pisati, protestirati in zahtevati svoje zasluženno plačilo, ki nam ga jamči državni zakon, so nas slišali, priznali so milostno, da je treba tudi

za nas kaj storiti — vendar za sedaj ni dobiti pokritja; vrgli so najbolj lačnim nekaj drobtinic, drugim pa ničesar.

Kdor ni slep, lahko vidi, da ne pridemo nikdar do zaželenega smotra drugače, kakor s silo. Le goli sili se vda država željam svojih uslužbencev; goli sili se vdajo kruhadajalci delavstvu in tudi tej sili se bodo morali vdati naši deželni očetje. »Nobena sila ni mila«, pravi narodni pregovor; mi se sile ne bomo poslužili samo za šalo ali kratek čas, marveč prignala nas bo do odločnega koraka druga sila — lakota! Mi smo do sedaj prosili — to je naša največja krivda, za posledice naj bodo odgovorni oni, ki so prošnje hoté z brezbriznostjo preslišali. Kdor ni slep na obe očesi, ta lahko tudi sedaj izprevidi, da imamo iskati pomoči le v svoji lastni moči. V slogi je velika moč, ako se je bomo držali. Vendar ravno tukaj tiči naša druga krivda. Mnogo je učiteljev in učiteljic, ki bi radi imeli večje dohodke, ki jih po svojem poklicu in delu tudi zaslužijo, ali to je tudi vse, kar store. Ne ganejo se s svojega doma; ne pridejo k društvenim zborovanjem; ne čitajo časopisov — še svojega stanovskega lista ne, razen če ga dobe zastonj. Še one borne kronice za društvo neradi dajo izpod palca. Ne vedo torej nič, zakaj se gre, čemu se borimo — brezbrizni in nezavedni so, brez stanovskega ponosa in brez stanovske zavednosti. Ali ni to žalostno? Še celo na večrazrednicah so učitelji brez stanovskega glasila. Kaj pa učiteljice? Te se znajo sicer bridko pritoževati, da jih preziramo, kar pa ni res, o stanovskem ponosu in o stanovski zavednosti, moralčni podpori in složnem delovanju za skupni blagor pa pri ogromni večini niti govora ne more biti. Te se ne morejo pritoževati, ako jim očitamo nekolegijalnost, nezavednost. Pričakujejo, da jim prilete dobrote same v naročje. Vse delo zavračajo le na posamezne osebe. Vemo prav dobro, da ne more siromak mnogo žrtvovati, a za stanovsko organizacijo, za borbo za boljšo bodočnost in za stanovski ponos je treba odtrgati od svojih ust nekaj kronic na leto po zgledu ubožnega delavstva, ki ga moramo postaviti za zgled svojim stanovskim sotrpinom. Pisali bi lahko še marsikaj o vzrokih svoje bede, pa za sedaj naj zadostuje to. Kdor se čuti prizadetega, naj se poboljša, kar nas bo veselilo. Potem stopimo vsi kot eden v borbo za kruh, v borbo za boljšo bodočnost.

(Konec.)

Kršenje zakonov v Istri.

Pod tem naslovom smo povedali v 7. letošnji številki, kako vedoma kršijo nekatere paragrafe zakonov. Povedali smo, da nadzorniku neljube osebe, ako so definitivno nastavljene, premeščajo z izgovorom »iz službenih ozirov«, samo da nimajo miru in da se jih dela še bolj nezadovoljne. Danes smo se namenili pojasniti, kakšno zakonito veljavo ima izgovor »iz službenih ozirov«. Ta izgovor so si prikrojile šolske oblasti po § 18. dež. šol. zak. z dne 9. oktobra 1901, ki se glasi: »S stalnim imenovanjem učitelja(-ice) ali z izpričevalom učiteljske sposobnosti opremljenega podučitelja(-ice) je združena pravica do uživanja pokojnine in do drugih zakonitih priskrbnin.

Vrhutega ne sme deželno šolsko oblastvo premestiti imenovanca na drugo šolo, če sam za to ne prosi, ali če ni drugih važnih službenih ozirov, o čemer se je prej dogovoriti s predlagalnim upravičencem.«

Iz tega je razvidno, da so šolske oblasti vzele ta znameniti izgovor iz drugega oddelka navedenega paragrafa, izpustivši glavno določilo, ki ga daje ravno beseda »važnih«. Zato se dogaja, da se vrše službena premeščenja brez vsakega važnega službenega ozira; služben ozir je le to, da hoče nadzornik koga šikanirati. Že večkrat je uradno premeščena učiteljska oseba mislila rekurirati proti uradni premetitvi, bolje rečeno proti šikani. Ob taki priliki poseže vmes navadno okrajni šolski nadzornik, ker se vrši premetitev na njegov skrivni predlog. Ako ne prej pa takrat, ko dobi premeščenec dekret, ga obišče g. nadzornik in glavni njegov namen je, da nahruli premeščenca s tem, da mu dokazuje, da nima pravice do rekurza. Pri tej priliki porabi celo znameniti argument, da deželno šolsko oblastvo lahko premesti iz službenih ozirov še celo njega, pri tem pa ne pove, da on ni ljudski učitelj, torej da nimajo zanj veljave deželni šolski zakoni, ki veljajo za ljudsko učiteljstvo, ter da je on le provizoren okrajni šolski nadzornik, medtem ko je premeščenec definitivni ljudski učitelj. Če to nadzorniku ne obrodi zaželenega uspeha, prinese na dan pa drugo, namreč, da rekurz nima odločilne moči. Vse to pa je le zvito nadzornikovo ravnanje, ker — kakor smo že rekli — se skoraj vsa uradna premeščenja vrše na njegovo željo in njegov predlog, zato jih tako zvito zagovarja. Da sta obe nadzornikovi trditvi, da namreč premeščenec nima pravice do rekurza in da rekurz nima odločilne moči, neresnični in neutemeljeni, hočemo tu dokazati.

Istra je avstrijska dežela in Avstrija je ustavna država. V ustavnih državah ima pa pravico do rekurza tudi oni, ki je na smrt obsojen. Upamo, da je vsakemu jasno, da je tudi istrskemu učiteljstvu odprta pot do pritožbe. Gotova resnica je, da pritožba ne bo imela vselej za rekurenta zaželenega uspeha, a kakor postopajo do sedaj šolske oblasti v Istri pri uradnih premeščenjih definitivnega učiteljstva, je gotovo, da pritožbe zadobe veljavo, če ne poprej pa gotovo pri upravnem sodišču. Dokazovaje to, popišemo tukaj, kaj zahtevajo šolski zakoni in ministrske naredbe glede uradnega premeščenja ter kako postopajo istrske šolske oblasti.

Poglejmo drugi odstavek zgoraj navedenega § 18. Ta določno pove, da se ne sme definitivno učiteljstvo premeščati, ako ni samo za to prosilo, in dostavlja, da se lahko premesti imenovanca iz važnih službenih ozirov. Dovolj jasno je torej povedano, da morajo biti drugi važni službeni oziri, in če so ti, ima se deželni šolski svet dogovoriti s predlagalnim upravičencem. Nič ni rečeno, da se ima te važne službene ozire naznaniti premeščencu. To pa natanko določuje odredba notranjega ministrstva z dne 1. novembra 1903 št. 11.153, in ako tega ni, pripisuje ta naredba vsakemu odloku oblasti — torej tudi deželnega šolskega sveta — ničevost. Tu je dovolj jasno določena pot, ki bi jo morale prekoračiti šolske oblasti pri uradnem premeščanju definitivnega učiteljstva. Podamo pa kratek formular dekreta, ki ga izda ob takšni premetitvi deželni šolski svet. Glasi se: Deželni šolski svet Vas je imenoval iz službenih ozirov v svoji seji X dneva, učiteljem na šoli v Y. Doda še, kateri službeni dohodki so, pa je vse dovršeno! § 17. istrskega deželnega šolskega zakona z dne 3. novembra 1874. določuje, da ima deželni šolski svet v dekretu določiti čas, kdaj ima imenovanec nastopiti službo, a navadno deželni šolski svet tega ne naredi, ampak pusti to določitev okrajnemu šolskemu svetu, ki navadno naloži imenovancu, da mora na-

stopiti službo v drugem kraju že v treh ali petih dneh po vročitvi. Koliko se strinja tako postopanje z zakonitimi določili, je vsakemu razvidno, zato nam ni treba podrobno tega razlagati.

Že prej smo omenili, da se ima deželni šolski svet dogovoriti pri vsaki uradni premestitvi s predlagalnim upravičencem. Tu nam je odgovoriti še vprašanju: Kdo je predlagalni upravičenec?

Deželni šolski svet v Trstu in deželni odbor v Poreču sta mnenja, da je predlagalni upravičenec deželni odbor. Mi smo pa mnenja, da sloni to njihovo mnenje na slabi podlagi, ker § 12. dež. šol. zakona z dne 9. oktobra 1901. določuje, da sme deželni odbor predlagati ob konkurznem imenovanju enega izmed onih treh, ki so v ternu, sestavljenem po občinskem odboru, in nobene drugega. Deželni odbor torej ni pravi predlagalni upravičenec, pač pa je predlagalni upravičenec v dogovoru z občinskim odborom. Nikakor ne moremo umeti, kako pride deželni odbor pri uradni premestitvi do moči in časti, da se sme dogovarjati z deželnim šolskim svetom, ne da bi se poprej dogovoril z občinskim odborom. Gospodje pri deželnem odboru in deželnem šolskem svetu sami najbrže vedo, da krivo umevajo ta dva paragrafa, a vendar jih kršijo še vedno dalje, ker to jim daje moč, da lahko spravijo v vsako slovansko občino tudi lahonsko učiteljstvo. Občina in učiteljstvo naj k temu pa molčita, ker sta se tako dogovorila deželni šolski svet in deželni odbor! S tem upamo, da smo dokazali opravičenje rekurza ob uradni premestitvi, dokazali smo tudi, da so vse uradne premestitve, ki jih utemeljuje deželni šolski svet s prej navedenim § 18, nezakonite, ker ni deželni odbor pravi predlagalni upravičenec. Že kdaj bi bilo v tem oziru lahko drugače, ako bi ne bili slovanski občinski odbori in slovanski poslanci tako zaspani kakor sol! Hvalijo se, da skrbijo za narodni obstanek, a v svoji zaspanosti dopuščajo, da mu nasprotnik jemlje najpotrebnejše za narodni obstanek.

Poglejmo še, ali je resnična nadzornikova trditev, da utok nima odločilne moči? § 28. istrskega dež. šol. zakona z dne 27. julija 1875. določuje, da se je pritožiti proti sklepom okrajnega šolskega sveta na deželni šolski svet, in ako je pritožba vložena v 14 dneh po vročitvi sklepa, ima odločilno moč. Enako določuje § 41 istega deželnega zakona, da se je pritožiti proti sklepom deželnega šolskega sveta na ministrstvo za bogočastje in uk, in ako je pritožba vložena v 14 dneh po vročitvi sklepa, ima odločilno moč. Ker uradno premeščevanje definitivnega učiteljstva ni nič drugega kot sklep deželnega šolskega sveta, zato nam ni potreba praviti, da ima utok odločilno moč. Mi sicer ne vemo, kaj poreče oni nadzornik, ki je ob vsaki priliki trdil, da nima premeščene pravice do rekurza in da rekurz nima odločilne moči, vemo pa, da ga vsak zmaga, ki se mu postavi v bran. Sicer pa se ne da takšen nastop nadzornikov opravičiti ne z nevednostjo ne z ničemer drugim kakor z radovoljnim kršenjem zakonov. Taki možje gotovo niso vredni, da so na mestih, ki jih zavzemajo, in zato se le čudimo, zakaj deželni in državni poslanci ne vprašajo ministra, zakaj trpi to?

Že večkrat smo opozorili poslance na kršenje zakonov. Vemo in smo prepričani, da je dolžnost poslancev, skrbeti za šolstvo in učiteljstvo. Vemo, da se mora boriti učiteljstvo v Istri po deset in več let, preden je definitivno imenovano, a kaj dobi z definitivnostjo, ako bi veljalo naziranje deželnega šolskega sveta? Nič drugega kot plačevanje taks

in io, da dobi dekret, kadar se ljubi gospodom, na katerem je zapisano, da ga premeste »iz službenih ozirov«.

Res je Istra znana kot dežela neverjetnosti, a vendar mora postati tudi v Istri drugače, ker tako ob lahkem ne smejo tudi v Istri kršiti zakonov.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Ljubljanskega učit. društva. (Konec.)
Tov. Črnagoj: Cenjeni zborovalci! Priznati moram, da nisem bil že dolgo tako razburjen kakor nocoj, zato oprostite, ako ne bom morda tako logično govoril kakor bi rad. Da bi pa molčal, mi ne pripusti vest. Tedaj!

Ves večer so že letele od koleginje, ki sedi tu z nami, pšice, ki so mi gnale kri v glavo. In česa so se tikale te pikre opazke? Ničesar drugega kakor znanih draginjskih doklad!

Reklo se mi je, da so naše koleginje silno ogorčene, ker smo učitelji delovali proti učiteljicam in smo delali samo zase, in da, če smo dobili draginjske doklade samo družinski očetje, bi jih bili morali v interesu vsega učiteljstva odločno zavrniti.

Cenjeni zborovalci! Hude so te obdolžbe in stroge, brezsrčna je zahteva, da vrže oženjeno učiteljstvo kar stotisoč kron ljubi učiteljski solidarnosti na žrtvenik in to samo zaradi lepšega in brez vsakega gmotnega uspeha za ostalo učiteljstvo.

Vprašam vas: kdo bi imel kaj koristi od tega, da vržemo oženjenci ono doklado od sebe? Nihče! Smejali bi se pa edino-le klerikalci in bi s patosom poudarjali, da učiteljstvo pač ne more biti še tako v stiskah in nadlogah, ako celo družinski očetje zavračajo kakor ponosni španski doni precej izdatno, četudi ne zadostno denarno pomoč. Smelo trdim, da bi tako naše ravnanje regulacijo učiteljskih plač le zadrževalo, nikakor pa ne pospeševalo.

In gospoda, tisti, ki more govoriti, da naj bi družinski očetje zavrgli draginjsko doklado, tisti ne pozna razmer ali pa je sam popolnoma brez srca! Da bi se naj draginjska doklada zavrnila, je lažje reči kakor storiti! Zavrniti jo more le tisti, ki brez nje vendarle še izhaja, ne more pa tega tisti, ki tiči že na vseh koncih in krajih v škripcih! In, tovariši neoženjenci in neomožene koleginje, vi pravite, da ne izhajate z dosedanjjo plačo ter da ste zadolženi, ali ste se pa kdaj utopili v stanje družinskega očeta? Poznate li vi njegove skrbi, ko mu pri kopici otrok največkrat primanjkuje še soli?

In z ozirom na vse to vprašam vas: Je-li mogel tovariš Jelenc drugače ravnati kakor je? Bi li bil mogel in smel kdo drugi na njegovem mestu ravnati drugače, kakor je on? Je-li mogel in smel on sam od sebe zavrniti draginjske doklade za 300 družinskih očetov samo zaradi ljube solidarnosti? Dragi, da smo dobili samo družinski očetje draginjsko doklado, je veliko zlo, a zlo bi bilo desetkrat večje, ako bi bil Jelenc zavrnil draginjske doklade še za oženjence samo iz stanovskega ponosa.

Da bi bili pa mi delovali kdaj proti povišanju plač učiteljicam, zavračam kot krivično natolcevanje. Slovesno izjavljam, da sem bil doslej vedno na stališču: enakemu delu enako plačilo — in da sem na podlagi tega stališča vedno in povsod, osobito pa v naših društvenih odborih deloval za enakost z učiteljicami, kar mi je bilo pač lahko, ker smo bili vsi tovariši glede tega vedno enakega mnenja. Kjerinkoli je bilo treba oficijalno poudarjati naše stališče, vedno smo rekli: Vse učne osebe imajo naj enako plačo!

Ako pa govorite, da veste nekoga, ki je javno govoril proti povišanju plač učiteljicam, zahtevamo, da nam poveste tega ime, ako pa imena ne veste, potem je tista vaša govorica naravnost izmišljena.

Tovariši! Slovesno priznavam, da so samo oženjencem podeljene draginjske doklade največja krivica, ki se je mogla

zgoditi učiteljstvu, in da hočemo oženjenci složno z vami storiti vse korake, ki so potrebni v dosego naših pravic, v dosego izboljšanja naših gmotnih razmer. Ako sklenete ne-oženjenci še tako radikalne korake, ako sklenete celo sam štrajk (v kar pa vas nikakor ne nagovarjam jaz), zatrjujem, da hočem biti z vami solidaren tudi jaz in z menoj še tako mnog drug!

Toda v dosego naših smotrov nam je treba edinosti! Koliko se z edinostjo doseže, vidimo na drugih stanovih. Ako bomo pa hodili vsak svoja pota, kakor ste sklenile učiteljice na božičnem shodu, potem bomo trpeli oboji — ve in mi! Toda dobro si zapomnite: Ali brez vas bomo mnogo manj kakor smo; toda ve brez nas — boste nič! Hudo je to rečeno, da, toda popravljati nimam tej trditvi nič! Tedaj, ne glejmo se zavistno drug drugega, temveč složimo se pa napnimo vse svoje moči, da dosežemo prej svoj smoter! Sloga jači, nesloga tlači! (Odobranje.)

Tov. Dimnik poudarja, da ni izmed moškega učiteljstva nihče deloval — ne na tihem in ne javno — proti povišanju plač učiteljicam, ampak smo se zavzeli vedno za enako regulacijo plač vsemu učiteljstvu: oženjencem, samcem in učiteljicam. To smo storili tudi na božičnem shodu; naše kolegince so pa dan pozneje na svojem shodu sklenile, prositi za povišanje plač učiteljicam, ne oziraje se na sotrpine samce in oženjene učitelje! Kje je solidarnost in kolegijalnost?! Torej proti enaki regulaciji plač učitelji do sedaj nismo nastopali in tudi nimamo namena. Padla je pa med nami res že marsikaka pikra beseda proti malobrižnosti onih kolegincj, ki prezirajo skupno učiteljsko organizacijo in ne podpirajo stanovskih listov. Te besede pa ne zadenejo prisotnih kolegincj, in mi bi bili veseli in ponosni, če bi imeli več takih kolegincj.

Tovarišici Marout in Kobau poizkušati opravičiti nastop učiteljic in prva opetovano poudarja, da bi učiteljski stan pridobil na ugledu, če bi oženjenci odklonili draginjske doklade, češ, da je to mnenje vseh učiteljic.

Debate o tej točki so se udeležili še tovariši: Furlan, Sadar, Pretnar in Likar.

Tovarišica Kobau predlaga: Odbor se obrni na mestni šolski svet s prošnjo, da bi ne bilo treba obojemu učitelju ali učiteljici že v treh dneh predložiti zdravniškega izpovedala, temveč šele, če traja bolezen osem dni. Sprejeto.

S tem je bil oficijelni del končan, na kar se je razvnel prav živahen prijateljski pogovor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 18. t. m. ob polu 11. uri dopoldan na Rečici. Vzpored: 1. Nagovor predsednikov. — 2. Zapisnik zadnjega zborovanja in dopisi. — 3. Poročilo o »Lehrerbundu«, — 4. O razdeljenem in nerazdeljenem času pouka. Za razgovor o tem vprašanju naj se blagovolijo vsi člani pripraviti. — 5. O pritlikavcih. Predava g. Praprotnik. — 6. O šolski kuhinji. Predava g. Kelc. — 7. Slučajnosti. — P. i. člani in gostje naj blagovolijo točno priti, da se lahko zborovanje pravočasno prične. Glede kosila naj se vsak oglasi nekaj dni poprej pismeno pri nadučitelju gosp. Klemenčiču na Rečici.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima dne 19. marca t. l. v navadnih prostorih v Celju ob polu 12. uri predpoldne redno zborovanje po nastopnem vzporedju: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Misli o spisovanju zgodovine našega društva. (Poročata tovariša R. Wudler in F. Brinar.) 4. Iz šolske prakse. (Ob 9. uri pevska vaja.) K prav obilni udeležbi vljudo vabi v imenu odborov Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Zborovanje »Ljutomerskega učiteljskega društva« se ni vršilo 1. marca t. l. zaradi nesklepčnosti. Vrši se v četrtek dne 15. marca t. l. po istem vzporedju v istih prostorih in ob isti uri. P. n. kolegi in kolegince, pridite polnoštevilno.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 18. t. m. ob eni popoldne v Šmarju. Vzpored: Zapisnik in dopisi. Poročilo tajnika in blagajnika. Volitev novega odbora in delegatov k »Zvezini« skupščini. Razpravi: Razdeljen in nerazdeljen pouk. Ljudska šola in kmetijska nadaljevalna šola. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vljudo Strmšek.

Šaleško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 15. t. m., ob 10. uri predpolne v Velenju. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Razdeljen in nerazdeljen pouk. 4. Nasveti in predlogi. Po zborovanju pevska vaja. K mnogobrojni udeležbi vabi vljudo odbor.

Vestnik.

Josip Stritar je praznoval dne 6. t. m. v polni duševni in telesni svežosti svoj sedemdeseti rojstni dan. Narodil se je v Podsmreki pri Velikih Laščah. Deloval je kot gimnazijski profesor na Dunaju, kjer je stopil pred nekoliko leti v stalni pokoj. Stritarjevo delovanje na polju slovenskega slovstva je bilo epohalnega pomena. Ni bil samo rahločuten pesnik, smatramo ga temveč lahko naravnost za reformatorja našega pesništva. Vedno se je naslanjal na Prešerna ter je ustvaril za pesništvo načela stalne vrednosti. Obdarovan z ostrim, kritičkim duhom; seznanjen s svetovno književnostjo se je neustrašeno zavzel za pravo poezijo, katere sovražnike je neusmiljeno bičal in jih podiral v prah, iz katerega niso nikoli več vstali. Slovensko pesništvo, ki ga je ustanovil Prešeren, stoji še danes pod vplivom Stritarjev, ne toliko po svoji vsebini, temveč po svoji tehniki. Stritarjeva velika zasluga je, da je ustanovil l. 1870. »Dunajski Zvon«, ki so se ob njem zbirali najboljši pesniki in pisatelji. Tu je priobčeval Stritar pesmi, romane, povesti, kritičke eseje, dramatiške ocene, satiriško navdahnjene članke in pisma, kjer je z jasno preciznostjo razlagal mlajši generaciji glavne principe umetnosti pesništva. Tudi je Stritarjeva zasluga, da so l. 1866. izšle Prešernove poezije, ki jih je izdal v družbi z Jurčičem in Levstikom in ki jim je napisal uvod, ki je še danes nedosežne veljave. Stritar deluje še danes v kljub visoki starosti. On je zvest sotrudnik Mohorjeve družbe, katere publikacije je obogatil z dvema krasnima knjigama za mladino, ki se jima pridruži letos tretja. Njegovi zbrani spisi so izšli pri Kleinmayerju in Bambergu v Ljubljani. Možu, ki je stal celih dvajset let na čelu slovenske literature, se klanjamo v vsi spoštljivosti in mu kličemo: Na mnoga leta!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K; g. Vinko Levstek, nadučitelj v p. na Vrhniki, 10 K namesto venca prepo umrlemu svaku g. Ivanu Grudnu, c. kr. davkarju v p. na Vrhniki; g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, 10 K namesto venca na krsto umrlega prijatelja sodnega svetnika g. Maksa Vidica; dva stotnika pri Čonžku v Ljubljani zložila 3 K; sl. Posojilnica v Framu na Štajerskem 10 K; vesela družba pri g. Prijatelju v Št. Janžu na Dolenjskem ob priliki vinske kupčije zložila 5 K; č. ga. Gusti Kudrova, soproga sodnega pristava v Črnomlju, nabrala ob priliki izleta v Gradac 4 K 20 h; gđc. Ema Schott, učiteljica v Toplicah, 6 K 50 h, ki jih je nabrala ob odhodnici v Toplice; g. Stevan Sorenac, srbski svečenik v Ljubini v Hercegovini, nabral pri seji pri sodniku Čoviću, 5 K; misel za nabiranje je sprožil g. sodnik v Stolcu, rodom Kranjec; okr. posojilnica v Litiji 20 K; vesela družba pri Lumanju v Šempasu zložila 11 K 20 h. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Živeli nabiralci in nabiralki! Bog plati!

Letnino à 2 kroni za »Učit. konvikt« za l. 1906 so plačali: učiteljstvo v Št. Janžu na Dolenjskem (6 K); tov. Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; tov. Janko Garvas in toy. Ivana Zupanec iz Fare vasi; tov. Simon Punčah

iz Šmarja pri Ljubljani; tov. Andrej Grčar in tov. Karel Matajlec iz Radovljice. — Tov. Janko Časl iz Špitaliča; tov. Anton Petriček, tov. Terezija Kordisch, tov. Rajko Vrečar in tov. Franc Pristovšek iz Žalca; tov. A. Žager, tov. Terezija Kovačič in tov. Jos. Mithans iz Petrovč. — Tov. Ferdo Jelinčič in tov. Dragica Pavšič iz Podmelca; tov. Henrik Klavora iz Gornjega polja; učiteljstvo v Pevmi (4 K); tov. Anton Krmac iz Vipolže; tov. Mijo Žagar iz Klanca; tov. Franjo Vendramin iz Dutovelj; tov. Anton Gruntar iz Vrsnega; tov. Radko Rojic iz Gradišča. Živili!

Kolekta poštih znamk za „Učiteljski konvikt“. Iz novomeškega okraja kolekte št. 20 a, 20 b, 50 in 54. Le naprej s kolektamil!

Okrajna učiteljska skupščina za novomeški okraj se vrši dne 23. junija v ljudski šoli v Trebnjem. G. prof. Fr. Orožen predava o pospeševanju domoznastva v ljudski šoli, tovariša V. Gebauer in D. Matko pa o starem in novem učnem in šolskem redu. Naposled voli učiteljstvo dva zastopnika v okrajni šolski svet.

Ali je potrebno? Slučajno sem dobil v roke »Laibacher Zeitung« z dne 25. oktobra 1905. Tamkaj čitam: »Freikurs behufs theoretischer und praktischer Unterweisung im Abteilungsunterricht. Der Herr Leiter des Ministeriums für Kultus und Unterricht hat zu genehmigen befunden, daß vom Schuljahre 1905/6 angefangen an der Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalt in Laibach im vierten Jahrgange von den für die Schulpraxis bestimmten Unterrichtsstunden im zweiten Semester jedes Schuljahres im ganzen acht Stunden für die theoretische Unterweisung im Abteilungsunterricht gewidmet und daß der Professor mit diesem Unterricht an der Lehrerbildungsanstalt Herr R. E. Peerz betraut wurde.« Čemu to? Saj določa statut učiteljski v § 74., odstavek 4., da je na onih vadnicah, ki imajo več nego dva razreda, za posamezne ure šolske prakse združiti otroke raznih razredov v enorazredno in dvorazredno šolo; §§ 77. in 78. pa vелеvata vadniškemu učitelju, tolmačiti in pojasnevati gojencem III. in IV. tečaja vsa vprašanja, tičoča se šolskega pouka; in § 80. pravi, da se mora uredba vadnice ozirati na uredbo ljudskih šol na deželi. Torej, če je vadnica tako urejena kakor ljudske šole v deželi, če imajo vadniški učitelji dolžnost, uvesti svoje gojence v praktično šolsko življenje, če se mora celo vadnica organizovati kot enorazredna in dvorazredna ljudska šola; čemu je potreben poseben kurz za ljudskošolsko prakso? Ali vadniški učitelji v Ljubljani ne zadoščajo svojim dolžnostim, ali ravnateljstvo ne izvaja zakonitih določb §§ 74., 77. in 78. statuta učiteljskega? — Pa kaj vprašujem to? Kdor pozna gospoda P., ta ve, kako je nastal ta kurz: ta gospod hoče kratkomalo biti nekaj nadpedagog in ker je Nemec, mu seveda strežejo od vseh strani; da s takimi koncesijami škodujejo ugledu vadniških učiteljev, to je seveda gospodi deveta brigala! Tudi nad tem se menda nihče ne izpodtika, da prodaja svojo modrost slovenskim gojencem učiteljskega v nemškem jeziku: saj se še to nikomur čudno ne zdi, da izdaja ljubljansko učiteljske le nemška izpričevala. In potem se kdo jezi nad našimi trgovci, ki imajo nemško korespondenco! Tudi to je čudno, da se v uradnem listu vsako leto razglašajo izpiti učne usposobljenosti v Ljubljani le v nemščini. Kaj ne ve gospoda, da je slovenščina učni jezik večine učiteljev, ki dela v Ljubljani izpite?

Inšpekcija v Ljubljani. Gospod deželni predsednik T. Schwarz je nadzoroval dne 5. sušca v spremstvu gosp. župana Ivana Hribarja I. mestno šolo. Pri tej priliki se mu je predstavil učiteljski zbor, in nadučitelj Dimnik ga je nagovoril tako-le: »Preblagorodni g. deželni predsednik! Učiteljski zbor I. mestne šole si šteje v čast, da ste blagovolili počastiti s svojim visokim obiskom I. mestno šolo. Blagovolite mi dovoliti, da Vam izrazim vdanost in spoštovanje učiteljskega zbora. Ko si boste ogledovali našo šolo, boste imeli priliko se prepričati, da je I. mestna šola, kar se tiče praktičnosti nje stavbe in njene notranje uredbe, vzor ljudskih šol na Kranjskem ter da je bogato opremljena z najmodernejšimi učili. To je pa, seveda, zasluga občinskega sveta ljubljanskega, v prvi vrsti njega velezaslužnega načelnika, blagorod.

gospoda župana Ivana Hribarja, ki stori vse, karkoli je potrebno, da ljubljansko šolstvo napreduje v vsakem oziru. Ta naša krasna stavba in vsa dragocena učila bi bila mrtvo naložen kapital, ko bi na tej šoli ne delovalo za svoj poklic nađ vse vneto učiteljstvo, in ponosen sem, da načelujem tako delavnemu učiteljskemu zboru. Tako smo delovali dosedaj in tako hočemo s pomočjo božjo delovati tudi v bodoče, da vzgojimo iz izročene nam mladine dobre katoličane, značajne in pridne Slovence ter zveste avstrijske državljane.« — Gospod deželni predsednik se je zahvalil za prijazni sprejem, si ogledal voditeljevo pisarnico, učne sobe, zbornico, šolarsko, domačo učiteljsko in okrajno učiteljsko knjižnico, učila po hodnikih in učila v obeh sobah za učila. Vse je opazoval z velikim zanimanjem; posebno mu je ugajala krasna zbirka učil, s katero razpolaga I. mestna šola. Nato pa je prisostoval z gospodom županom pri pouku v V. razredu ter sledil z velikim zanimanjem odgovorom učencev.

Draginjske doklade kranjskemu učiteljstvu. Z Gorenjskega nam piše prijatelj: Ko je deželni zbor dne 23. novembra priznal draginjske doklade oženim učiteljem, je izrekel nado, da se bodo te izplačale že okoli Božiča kot nekako novoletno darilo. A prišlo je drugače! Niti danes, ko smo že v mesecu marcu, nam še niso nakazali tistih doklad! In »Laib. Schulzeitung« dolži učitelje, da so oni krivi te zamude, ker niso o pravem času izpolnili potrebnih formalitet in tako zadržali dež. šolski svet v njegovem poslu. Ali je ta trditev nemškega šolskega lista naivna ali zlobna, ne vem. Znano je, da so menda vsi učitelji po deželi izdelovali tiste izkaze šele o Božiču in doklad torej ni bilo pričakovati pred Svečnico. Samo v radovljiškem okraju se je stvar zakasnila, tako da smo dobili ravno en mesec pozneje, t. j. 26. januarja, poziv, da izkaze hitro izdelamo in v treh dneh dopošljemo. Naravno je, da pri taki zgledni počasnosti ali malomarnosti okr. šol. sveta radovljiškega ne moremo še danes doklad nakazanih imeti. Morebiti jih dobimo za pirhe!

„Napredak“ prinaša poročilo o zadnjem zborovanju našega »Učiteljskega konvikta«. Tudi poroča o znanih 7 točkah deželnega šolskega sveta o draginjskih dokladah kranjskemu učiteljstvu.

„Razmere v Trstu“. Posnetek tega našega članka, ki smo ga priobčili v zadnji številki, objavlja tržaška »Edinost«.

Volilna pravica učiteljic. Na mnogostranska vprašanja, ali imajo tudi učiteljice aktivno volilno pravico v občinske zastope, odgovarjamo, da jo imajo, in sicer po razsodbi upravnega sodišča z dne 6. julija 1904, št. 7353.

Ilustracija k razmeram kranjskega učiteljstva. Na Gorenjskem slušbuje učitelj, ki ima svoje otroke v mestu v šolah. Pretekli mesec, ko je odštel denar za šolanje in za obleko otrok, sta zanj in za ženo ostali 2 K, reci: dve kroni. Kako je mogoče ves mesec živeti z dvema kronama, to ve morda »Slovenec«, »Domoljub« ali pa sv. duh dr. Šusteršiča. Tudi bo morda vedela to povedati »Laib. Schulzeitung«, ki se ji zde taka vprašanja — »Sache«. Naravnost škandal je, da še sedaj niso nakazane draginjske doklade! Ljudje, ki tako ravnaajo z učiteljstvom, so pravi pravcati tirani! Umevno je, da pohaja ob takih krutih razmerah učiteljstvu vsako potrpljenje!

Kurzi za izvežbanje učiteljev risanja na kranjskih obrtnih nadaljevalnih šolah. Poleg kurzov za učitelje takozvanih trgovskih predmetov na slovenskih obrtnih nadaljevalnih šolah je naučno ministrstvo odredilo tudi poseben kurz za učitelje risanja na teh zavodih. Kurz se bo vršil na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani. Trajal bo 6 mesecev, a razdeljen bo v dva tečaja po 3 mesece, ki se bosta vršila letos in prihodnje šolsko leto v času od 15. aprila do 15. julija. Prvi tečaj (od 15. aprila do 15. julija letos) bo obsegal predmete: geometrijsko in projekcijsko risanje (12 ur na teden), prostoročno risanje (10 ur na teden), in oblikoslovje za stavbne in umetne obrti (8 ur na teden), drugi tečaj (od 15. aprila do 15. julija 1907) pa bo imel predmete: strokovno risanje za stavbne, mehaniško-tehniške in za umetne obrti (po 10 ur na teden), ponavljanje obliko-

slovja (2 uri na teden) in modeliranje kot prosti predmet (5 ur na teden). — Oba oddelka tvorita enoten pouk, tako da more praviloma v II. oddelku vstopiti le oni, ki je prvi oddelku dovršil s povoljnim uspehom. Število obiskovalcev je omejeno in sme znašati k večjemu 20. Vsak obiskovalec dobi dopust od c. kr. deželne šolskega sveta. Od naučnega ministrstva je nadalje vsakemu obljubljena mesečna podpora 40 K; izključeno pa ni, da bodo tudi razni lokalni faktorji nekaj prispevali, da se podpora zviša. — Voditelji obrtnih nadaljevalnih šol so dobili povabila, da naznanijo učne osebe, ki se žele vdeležiti kurza. Umeje se, da imajo oni prednost, ki niso še usposobljeni za pouk v risanju. — Ker postaja risanje od dne do dne važnejši predmet ne le na obrtnih nadaljevalnih šolah, temveč tudi pri ljudskošolskem pouku, moramo pač pozdravljati omenjeno odredbo, ki je prva te vrste na domačih tleh. V interesu naših šol bi bilo, da bi se tovariši intenzivno zanimali zanjo. Toda poudarjati moramo takoj, da bo težko dobiti koga, ki bi se zadovoljil s 40 K mesečne podpore; to bo treba najmanj podvojiti.

Osebnosti na Štajerskem. Nadučitelj v Št. Ilju je postal Alojzij Jankovič; za učitelja v Topolšici je imenovan Silvester Košutnik; za učiteljico pri Sv. Križu pri Sevnici proviz. ondodna učiteljica Ivana Škerjanc. Justina Dobrauc se poroči z nadučiteljem Jožefom Pfeifferjem.

Učiteljski prijatelj je bil c. kr. deželnosodni svetnik g. Maks Vidic v Gornjem gradu. Dne 25. pret. m. je zaradi srčnega mrtvoda izdihnil blago svojo dušo. Pogreb se je vršil v torek, dne 27. pret. m. ob velikanski udeležbi. Tudi učiteljstvo je prihitelo spremit svojega prijatelja na zadnji poti. Pokojnik je rad podpiral šolske in učiteljske težnje. Marsikatero krono je dal za »Učiteljski konvikt«, a ni hotel, da se njegovo ime priobči. Z domačima učiteljema je rad tarokiral, in kadar je igra njemu dala dobiček, je vsakokrat končno odrinil denar, češ, to je za »Učiteljski konvikt«. Mladino je rad imel. Šolarski kuhinji v Gornjem gradu je vsako leto naklonil precej veliko vsoto. Tedne pred dnevom sv. Miklavža je nagovarjal otroke, no, ali boš kaj prinesel nastavit. Prinesli so po 30, 40 in še več krožnikov in vsak je drugi dan dobil polno daril. G. svetnik pa se je dobrovoljno smehljaj, videč, kako veselje je napravil otrokom. In ta blaga, zlata duša je ostavila svet in se preselila v večnost. Učiteljstvo je izgubilo velikega prijatelja, šolstvo napredno-mislečega podpornika, mladina pa iskrenega dobrotnika. Bodi mu zemljica lahka! — Pokojnik počiva na pokopališču v Gornjem gradu ob strani svoje sestre, ki je bila veliko let v Trstu učiteljica. —y—

Okrajna učiteljska skupščina za učiteljstvo slovenskih in utrakvističnih šol Kočevskega okraja se vrši dne 14. julija 1906 v Ribnici in se prične ob polu 9. uri dopoldne. Poleg običajnih točk obsega dnevni red tudi: Stari in novi šolski in učni red (najvažnejše izpremembe). Poročata gg. Stefan Primožič in Frančišek Jaklič. Podrobni učni načrt za 1. in 2. šolsko leto. To nalogo izdelata učiteljstvo na šolah: Gora, Vel. Poljane, Fara vas, Dol. vas, Ribnica. Glavnega poročevalca(ko) določi c. kr. okrajni šol. nadzornik. Kako naj deluje šola za varstvo koristnih živali in rastlin? (Na podlagi odloka dež. šol. sveta z dne 23/2 1904, št. 532, o katerem odloku so se šolska vodstva obvestila.) To nalogo izdelata vse učiteljstvo, izvzemši že navedene poročevalce. Kaj naj se obravnava pri lokalnih učiteljskih skupščinah s posebnim ozirom na tozadevna določila v novem šolskem in učnem redu. To nalogo izdelata gg. nadučitelj Josip Sedlak in Fran. Štefančič. Po končanem sporodu se vrši volitev 2 zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svet za prihodnjo 6letno dobo. V slučaju, da bi se morala skupščina zaradi te volitve preložiti na kateri drugi dan, se bo učiteljstvo pravočasno obvestilo.

Razgled po šolskem svetu.

— **Računska metodiška opazka.** Sleherni učitelj se je že prepričal, da učenec pri uporabnih nalogah največ težave delajo velika števila. Učenec navadno hitro nalogo reši, ako mu učitelj v isti nalogi napove manjša števila. Ako

pa še ne gre, potem mu da podobno nalogo z majhnimi števili iz prav navadnega domačega življenja, ki sodi v otroško obzorje.

— **Potne štipendije v naučne svrhe za učitelje.** Razpisano je 18 potnih štipendij v naučne svrhe v skupnem znesku 6000 K, in sicer 4 štipendije po 500 K = 2000 K, 4 štipendije po 400 K = 1600 K, 4 štipendije po 300 K = 1200 K in 6 štipendij po 200 K = 1200 K. Prošijo za eno takih štipendij lahko učitelji in učiteljice nižjih in višjih ljudskih šol, ženskih strokovnih šol, rokodelskih šol in učiteljskih. Na učiteljskih le tisti, ki so izšli iz ljudskošolskega učiteljstva. Nadalje se lahko potegujejo za katero štipendijo šolski nadzorniki. Prosilci, oziroma prosilke morajo že več let vro delovati v svoji stroki in se morajo zavezati opisati rezultate prostovoljno odbranega potovanja v teku enega meseca po istem v posebnem poročilu, ki se da potem eventualno tudi tiskati.

Smer potovanja si lahko določi vsak sam. V prošnji za katero štipendijo je navesti: 1. vsota štipendije, za katero prosi; 2. doba potovanja; 3. v kateri stroki ali predmetu se hoče prosilec posebno poučiti, katere zavode hoče posetiti in katerih nadaljevalnih tečajev se misli udeležiti. Prošnjam je priložiti programe, projekte itd.; 4. čas potovanja, ker nekateri lahko potujejo v velikih počitnicah, drugi pa med šolskim letom. Prošnje je vložiti do konca marca t. l. Toda to ne velja za — avstrijske učitelje — ampak za hrvaške. Naša vlada seveda za take reči nima denarja. —ij—

— **Trgovska šola v Mariboru.** Kakor nam poročajo iz Maribora, ustanove tamkaj višjo trgovsko šolo s pripravljanim razredom. Kaj pa v Ljubljani??

— **Na hrvaškem učiteljskem konviktu** je deželna vlada razpisala v popolnitev deset štipendijskih mest, vsako po 400 K, in to iz čistega dohodka razprodaje v kral. deželnovladni zalogi izdanih ljudskošolskih knjig. Za ta mesta imajo pravico prositi sinovi ljudskošolskih učiteljev Hrvaške in Slavonije, ki obiskujejo gimnazijo, realko ali trgovsko šolo v Zagrebu. —ij—

— **Češko vseučilišče v Pragi** šteje 3851 slušateljev, t. j. za 139 več nego v Gradcu, Inomostu in Černovicah skupaj. Iz tega je razvidno, da je upravičena zahteva Čehov, da jim da vlada še eno vseučilišče, in sicer v Brnu. — Toda pravičnost avstrijske vlade je razvidna že iz tega, da je dala vseučilišču na Dunaju 136.662 K podpore, nemškemu v Pragi 102.855 K, češkemu pa 53.155 K.

— **Vsesrbski učiteljski kongres.** Sredi meseca avgusta se bo v Belem gradu vršil vsesrbski učiteljski sestanek. Na ta sestanek bodo povabljeni tudi slovenski in hrvaški učitelji.

— **Bolgarska vlada za šolstvo.** Bolgarsko ministrstvo je izdalo v posebni naredbi seznamek onih občin, ki so za svoje ljudske šole dolžne zgraditi nova poslopja. Na Bolgarskem je vseh teh občin 453. Ako nima občina za zgradbo potrebnega denarja, ji preskrbi ministrstvo pod ugodnimi pogoji posojilo pri poljedelski banki. A kako se godi pri nas?!

— **Svobodno vseučilišče** nameravajo ustanoviti v Petrogradu, ako dobe vladno dovoljenje. Oglašeni so že 23 lektorjev-matematikov, 15 prirodoslovcev, 12 pravnikov in 14 romanistov.

— **Ruska vseučilišča** so v denarnih stiskah, ker ni že tri semestre nič predavanj. Zato ne plačujejo dijaki in dijakinje višjih ženskih kurzov šolnin. Petrograjsko vseučilišče je že moralo prodati eno hišo, ki je njegova lastnina; moskovska univerza pa ima že 160.000 rubljev primanjkljaja. Še slabše so razmere ženskih višjih kurzov. Peterburški kurzi ne dajejo že od 1. januarja letošnjega leta nobene plače učiteljem, moskovski kurzi pa jim že davno plačujejo samo polovico plače.

— **Učiteljica — kandidat za poslansko zbornico.** Socijalisti kandidirajo v Bubrinu pri Bolonji namesto poslanca Chiesa učiteljico Beatrico Lacchi iz Mantove v poslansko zbornico.

— **Nemško učiteljstvo na Moravskem** je sklenilo, da polnoštevilno pristopi k nemškemu šulferajnu. Zato nabira med seboj denarne prispevke. Doslej je nabralo 3000 K.

— Vseučilišče v Hamburgu. Za ustanovitev vseučilišča v Hamburgu je daroval bogati posestnik rudnikov Alfred Weit dva milijona mark.

Cirilica v Bosni. Bosanska vlada je izdala naredbo, ki z njo priznava cirilici tudi v uradnem dopisovanju isto mesto kakor latinici.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 275.

Kranjsko.

Na trirazredni ljudski šoli v Domžalah je stalno oddati izpraznjeno učno mesto s pristavkom, da imajo prednost moški prosilci.

Prošnje, pravilno opremljene je poslati tukajšnjemu uradu službenim potom do 2. aprila 1906.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 28. svečna 1906.

Št. 369.

Na štirirazredni ljudski šoli v Cerknici se razpisuje s tem mestu učitelja v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje z državnnozdravniškim izpričevalom naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. aprila 1906.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 28. svečna 1906.

Odprto pismo*)

gospodu Andreju Vrtovcu v Tolminu.

Vaša ponovna na gospoda c. kr. okr. šol. nadzornika And. Lasiča naslovljena odprta pisma, v katerih ste si izvolili poleg drugega njegovo uradno delovanje na povsem neumestnem načinu za napadno točko Vašega osebnega sovraštva, nas prisilijo Vas tem potom naprositi, da v prihodnje opustite takim potom in načinom zastopati koristi učiteljstva.

Učiteljstvo tolminskega političnega okraja pozna za dostno lastnosti srca in značaja gospoda c. kr. okr. šol. nadzornika, zna ceniti njegovo delovanje in mu zato izkazuje največje zaupanje in v največji meri zasluženost spoštovanje.

Raditega smatra učiteljstvo kot častno dolžnost, da tem potom protestuje proti vednim iz osebnostnih in malenkostnih vzrokov izvirajočim napadom ter Vas vljudno prosi, da blagovolite opustiti osebnosti ter nas, neoziraje se na nje, podpirati solidarno z gospodom c. kr. okr. šol. nadzornikom.

Gabrijela Vidmar. Josipina Merhar. Justina Šelič. Ana Mlekuž. Bojana Boltar. J. Stresova. E. Jakli. A. Perin. Pavla Hmelak. Štefka Komavli.

Alb. Dominco. Janko Grželj. Ferdo Kaus. Fran Uršič. And. Trebše. Mir. Logar. Krist. Bratina. Fran Bogataj. Jos. Kalan. Ant. Stres st. Ant. Stres ml. Ivan Trebše. Raj. Fajgel. Štefan Firm. Anton Miklavčič. Fran Miklavčič. Bogumil Bratina. Izidor Koch. Ivan Ivančič. Anton Gruntar.

Dostavek. Zaupnico c. kr. okr. šol. nadzorniku je podpisal tudi gospod Ivan Hrast, nadučitelj pri Sv. Luciji.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Draginjske doklade učiteljem.

Pobotnice

za draginjske doklade z natisnjeno potrdilno klavzulo županskega, oziroma župnijskega urada

se dobe

v tiskarni Jv. Lampret v Kranju.

Za 10 pol pobotnic, naj se pošlje z naročilom vred v znamkah 40 vin. za pobotnic in 10 vin. za poštnino, skupaj 50 vin.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Trgovina s semeni

edina na Kranjskem strokovno urejena in odlikovana.

Velika zaloga

najboljših poljskih, zelenjadnih in cvetličnih semen,

čez 460 vrst

ki se oddajajo na drobno in debelo. Za dobro kakovost in zanesljivo kalenje se jamči. Izdelujejo se tudi venci in šopki, sveži in suhi s trakovi z napisom. Prodajajo se mnogovrstne cvetice v loncih in tudi še veliko drugih v vrtnarsko stroko spadajočih predmetov, po prav nizki ceni.

Od naročil, ki jih dobim od slavnega učiteljstva, plačam 5% „Učiteljskenu konviktu“.

Ceniki za leto 1906 se dobe brezplačno.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzij Korsika v Ljubljani.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglasiti pri načelniku (zdaj nadučitelj Franc Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano.)

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 v, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K; od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K.

Po društvenikovi smrti izplača načelnikstvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po dve kroni, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po dve kroni za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 200 članov.